

Tot hier en niet verder

Van 10 tot en met 17 november is het de Week van de Mediawijsheid. Het thema is dit jaar '#hierniet'. Tijdens deze week is er veel aandacht voor sociaal gedrag online. Wat vinden we echt niet kunnen? Waar trekken we de grens? En wat kun je zelf doen als je te maken krijgt met kwetsend gedrag online? In deze les lees je daar alles over.

Deze les

- Bij **opdracht 1** lees je de tekst actief. Je beantwoordt sleutelvragen en stelt vragen bij de tekst. Daar ga je mee verder in opdracht 3.
- In **opdracht 2** maak je een schema bij de tekst.
- In **opdracht 3** maak je een quiz met jouw vragen die je in opdracht 1 opgeschreven hebt.
- Bij **opdracht 4** denk je na over wat je kunt doen als jij, of iemand die je goed kent, te maken krijgt met kwetsend gedrag online.

Voor het lezen

1. Bespreek met de klas:
 - Welke sociale media worden er in jullie klas gebruikt?
 - Welke daarvan worden het meest gebruikt en waarom?
2. Bespreek in groepjes:
 - Heb je zelf weleens kwetsend gedrag online meegemaakt? Zo ja, wil je er iets over vertellen? Of misschien heb je het weleens bij iemand anders gezien? Bijvoorbeeld dat er bij een bekende van jou vervelende berichten werden geplaatst, of misschien wel een bekend persoon die je volgt?
 - Wat deed je toen je met dit kwetsende gedrag te maken had (bij jezelf of toen je het zag bij een ander). Bespreek het samen.

OPDRACHT 1 Actief lezen

1. Lees de uitleg.

Als je een tekst leest, is het belangrijk om actief te lezen. Dat betekent dat je zelf moet controleren of je begrijpt wat je leest. Een hulpmiddel om actief te lezen is door **vragen te stellen voor, tijdens en na het lezen**.

Die vragen beginnen vaak met een **vraagwoord**: *wie, wat, waar, waarom, welke, hoe*. Vragen die beginnen met *waarom...* of *hoe komt het dat...* helpen je het beste om de tekst goed te begrijpen. Als de tekst jouw vraag beantwoordt, blijf je tijdens het lezen begrijpen waarover het gaat.

2. Welke vragen hebben jullie **voor het lezen**? Bedenk met elkaar drie vragen en schrijf elke vraag op een apart blaadje. Houd ze nog even apart.

3. Lees nu de tekst actief in groepjes. Maak aantekeningen in de tekst zelf of schrijf ze op het werkblad dat je krijgt. Heb je vragen tijdens het lezen? Noteer ze dan op een apart blaadje.
4. Bespreek steeds elk stukje dat je actief hebt gelezen. Lees dan de sleutelvraag of sleutelvragen bij dat stukje hieronder en beantwoord die samen. Als je het werkblad gebruikt, schrijf dan de antwoorden op de sleutelvragen op je werkblad.

Sleutelvragen

Groepje van: _____

Leesdoel: Na het lezen van de tekst _____

Tijdens het lezen	
Inleiding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Welke campagne is de aanleiding voor het schrijven van deze tekst? 2. Wat is het doel van deze campagne?
Niet lekker in je vel	<ol style="list-style-type: none"> 3. Wat voor effect kunnen sociale media hebben op hoe je je voelt?
Even vergeten	<ol style="list-style-type: none"> 4. Waar gebruiken sommige mensen sociale media voor? 5. Wat zegt psycholoog Thijs Launspach daarvan? Vindt hij het goed of juist niet?
Veilig anoniem	<ol style="list-style-type: none"> 6. Wat zijn de nadelen van anonimiteit online? 7. En wat zijn juist de voordelen?
#hierniet	<ol style="list-style-type: none"> 8. Netwerk Mediawijsheid organiseert de Week van de Mediawijsheid. Wat wil deze organisatie met het thema van dit jaar bereiken? 9. Wat kun je tijdens de Week van de Mediawijsheid allemaal doen?
Na het lezen	
<ol style="list-style-type: none"> 10. Ga jij meedoen aan een van de activiteiten tijdens de Week van de Mediawijsheid? Leg ook uit waarom (niet). 	

OPDRACHT 2 Vragen stellen en een quiz spelen

1. In deze opdracht gaan jullie met de klas een quiz spelen. Lees eerst de uitleg.

In deze quiz krijgt iedereen die meespeelt twee kaartjes: rood en groen. Alle deelnemers gaan staan.

Je krijgt telkens een vraag te horen en twee mogelijke antwoorden. Denk je dat het goede antwoord 'antwoord 1' is? Steek dan het groene kaartje in de lucht. Denk je dat het antwoord 'antwoord 2' is? Dan steek je het rode kaartje in de lucht.

Als je het antwoord fout hebt, mag je niet meer meespelen. Je moet dan ook gaan zitten. Zo valt er telkens iemand af (of soms meerdere tegelijk). De speler die als laatste overblijft, heeft gewonnen!

2. Bedenk nu ook nog ten minste twee vragen die je na het lezen van de tekst hebt. Schrijf elke vraag op een apart blaadje.
3. Bekijk de vragen die jullie voor, tijdens en na het lezen van de tekst bedacht hebben. Zijn het vragen die beginnen met goede vraagwoorden? Welke vragen zijn geschikt voor de quiz? Kies er ten minste zes en schrijf je allemaal op een apart blaadje (mochten ze dat nog niet staan).
4. Bedenk voor elke vraag voor de quiz twee antwoorden. Schrijf die bij de vraag op het blaadje. Geef al jullie vragen en bijbehorende antwoorden aan de leerkracht.
5. De leerkracht bekijkt de vragen van de klas en selecteert er een aantal voor de quiz. Daarna krijgt iedereen een rood en een groen kaartje.
6. Spel met de klas de quiz. Wie is de winnaar?

7. Bespreek na het spel: hoe vonden jullie het om de vragen te bedenken? Waar vonden jullie de antwoorden op de vragen? Hielp het vragen stellen om de tekst beter te begrijpen?

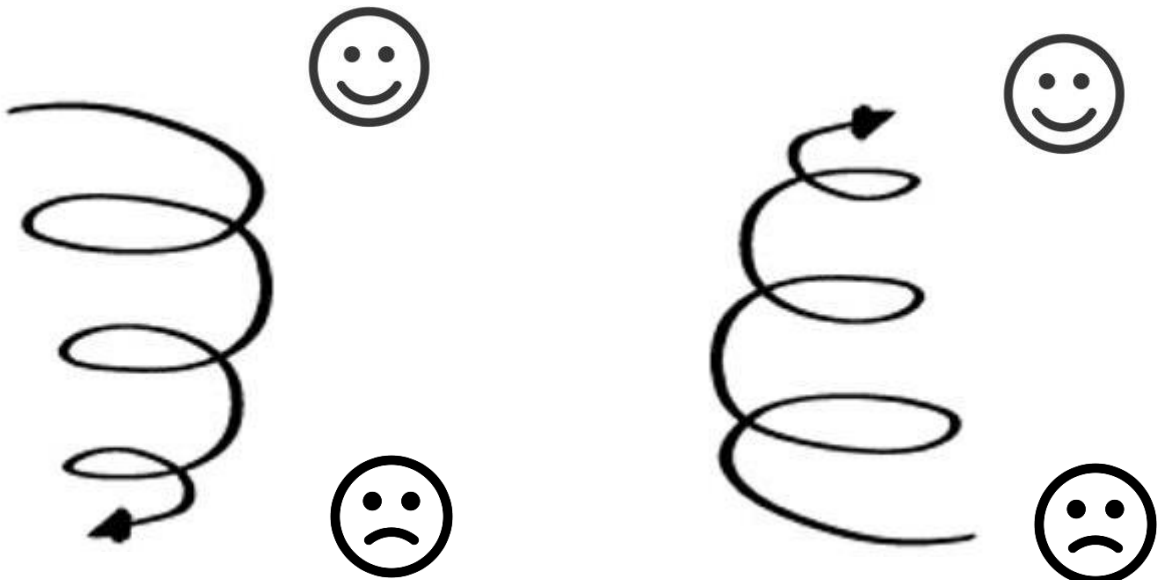

Wil je meer weten over hoe **vragen stellen** je kan helpen bij het actief lezen van een tekst? Kijk dan op de strategiekaart!

OPDRACHT 3 Een schema maken

In de tekst heb je gelezen over kwetsend gedrag online en anonimiteit. Dit heeft effect op hoe iemand zich voelt. Vul hieronder de opwaartse en neerwaartse spiraal in. Wat zorgt ervoor dat iemand zich goed voelt? En wat zorgt ervoor dat iemand zich slechter voelt? Zet de onderstaande uitspraken op de juiste plek in het schema. Tip: gebruik je antwoorden op de sleutelvragen!

- Anoniem een gemene opmerking tegen iemand maken.
- Anoniem iemand een compliment geven.
- Iemand die zich slecht voelt, gaat zich nog slechter voelen door kwetsend gedrag online.
- Leuke gesprekken via sociale media voeren.

OPDRACHT 4 **Wat kun jij doen? (extra opdracht)**

Voor het lezen van de tekst hebben jullie in groepjes besproken of jullie (zelf) weleens kwetsend gedrag online hebben gezien en meegemaakt. Je hebt toen ook besproken wat je toen deed.

Hieronder vind je enkele tips van Netwerk Mediawijsheid voor wat je kunt doen als je (zelf) te maken krijgt met kwetsend gedrag online. We hebben de tips door elkaar gehusseld.

1. Lees en bespreek alle tips. Knip de tips los en leg ze daarna op volgorde wat jij zou doen als je te maken krijgt met kwetsend gedrag online. Wat zou je eerst doen, wat daarna, daarna en wat je zou echt pas als laatste doen? Bespreek het met elkaar.
2. Wissel jullie volgordelijstje uit met een ander groepje. Hebben jullie voor dezelfde volgorde gekozen, of juist voor een andere. Leg ook uit waarom jullie juist voor deze volgorde hebben gekozen.

Rapporteer en maak een melding: Sociale mediaplatformen zoals Instagram, TikTok maar ook WhatsApp hebben richtlijnen waar je je als gebruiker aan dient te houden. Haatdragende berichten, racistische uitspraken of pesten zijn vaak in strijd met deze richtlijnen. Rapporteer het bericht of de persoon daarom anoniem bij het platform waar de situatie zich afspeelt, via de tools in hun app of op de website. Er zijn ook externe meldpunten, zoals meldknop.nl, waar je een melding kunt doen en advies kunt inwinnen om de situatie aan te pakken. Je kunt bij strafbare feiten ook de politie inschakelen.

Zoek hulp bij bekenden: Iemand aanspreken op negatief gedrag online vergt moed en lef. Het kan daarom makkelijker zijn om eerst steun te zoeken bij vrienden, familie, collega's of een leraar. Zo kun je samen zoeken naar de beste oplossing om voor een ander op te komen.

Spreek je publiekelijk uit: Spreek je op een respectvolle manier uit tegen kwetsend gedrag online. Denk aan een openbare opmerking of reactie onder een bericht waarvan je vindt dat het niet kan. Dat kan heel simpel zijn: 'dit is niet oké'. Let op: laat je niet verleiden tot een welles/nietes-discussie of beledigingen.

Luister en bied steun: Steun de persoon tegen wie het kwetsende gedrag online gericht is door een bericht te sturen. Dat kan openbaar of privé. Vraag hoe het gaat, luister naar hun verhaal of zeg iets troostends.

Spreek je uit via een privébericht: Spreek de persoon die kwetsend gedrag online vertoont persoonlijk en op een respectvolle manier privé aan. Dit kun je bijvoorbeeld doen door een privébericht te sturen en uit te leggen waarom jij het gedrag niet oké vindt. Probeer hierbij duidelijk te maken dat woorden (ook online) kwetsend kunnen zijn voor mensen.